

HERSTEMMING HEILIGE MAGDALENAKERK BRUGGE
PRIMEUR VOOR VLAANDEREN

“HOMELESS JESUS”-Timothy Schmalz- fotograaf Lars Vandecasteele

We schrijven december 2017, wanneer in de buurt van de Brugse H.Magdalenakerk, gelegen aan het Astridpark (Schaarstraat z/nr.) , plots een beeldhouwwerk in de belangstelling komt van voorbijgangers, toeristen en uiteindelijk ook de pers.

Het bronzen beeldhouwwerk creëert aanvankelijk verwarring.

Op het eerste zicht lijkt het om een dakloze te gaan, in dekens gehuld, liggend op een bank.

Wanneer midden december koning winter zijn intrede doet in Brugge en het kunstwerk onder sneeuw bedekt raakt, zijn het opnieuw voorbijgangers waarvan de enen buurtbewoners aanspreken en anderen de politie bellen.

Men meent immers met een doodgevroren dakloze te doen te hebben.

Meteen tijd voor Yot vzw – die het beeld naar Brugge haalde – om meer tekst en uitleg te geven.

Yot vzw : “ Het gaat in Brugge om een replica van het bronzen beeld “ Homeless Jesus “ van de Canadese kunstenaar Timothy Schmalz dat sinds 2013 in Toronto staat. Wie goed kijkt, ziet de stigmata aan de ontblote voeten : een duidelijke verwijzing naar de gekruisigde Christus.”

Net als andere grote steden in ons land werd ook Brugge geconfronteerd met zowel daklozen als vluchtelingen. Voor Yot vzw was dit gegeven dan ook meteen de aanleiding om

ook onderstaande verzen terug in herinnering te brengen en ons ook voor onze verantwoordelijkheid in deze te stellen :

“ Want ik had honger en jullie hebben Mij te eten gegeven. Ik had dorst en jullie hebben Mij te drinken gegeven. Ik was naakt en jullie hebben Mij gekleed. Ik was een vreemdeling en jullie hebben Mij opgenomen. Ik was ziek en jullie hebben Mij bezocht. Ik was in de gevangenis en jullie kwamen naar Me toe.”

“ Voorwaar, Ik zeg u : al wat jullie gedaan hebben voor één van de minsten van Mijn broeders, hebben jullie voor Mij gedaan .” (Mt 25, 34-40)

Intussen is “ Homeless Jesus “ wereldwijd bekend, staan er replica’s in Dublin, Washington en Madrid, en werd het oorspronkelijke kunstwerk door een naar verluidt ontroerde paus Franciscus gewijd.

Terug naar Brugge en Yot vzw dat er als kleine organisatie bijzonder actief is en er zowel de H. Magdalenakerk als de pastorie een nieuw leven gaf. Een primeur voor Vlaanderen ! Bovendien kan Yot vzw- in de persoon van coördinator Koen Dekorte – voortaan ook rekenen op Men(S)tis , waar voorzitter Sylvain De Bleeckere op zoek gaat naar de mens in tijden die vloeibaar zijn, m.a.w. continu veranderen. Het Agora project, of de samenwerking tussen Men(S)tis en Yot, was geboren.

Cultuurfilosoof Sylvain De Bleeckere, tevens curator van het Agora project :

“ Als eerste stapsteen verwijst het project naar het Oudgriekse woord dat de allereerste democratische visie op de menselijke samenleving vertolkt. De Agora van het oude Athene was dé ontmoetingsplaats, dé ontmoetingsruimte bij uitstek. Individuën konden er vrij bewegen en elkaar ontmoeten. Thans verweeft het Agora project het Oudgriekse concept van een vrije gemeenschap, gefocust op humaniteit, met die van het open kerkgebouw. Agora zoekt de betrokkenheid van de bezoekers van alle leeftijden : van klein en groot, van zowel omwonenden als toeristen. “

Pardon, van klein zegt U ? “ Wil U even opzij gaan staan, zodat ik een foto kan nemen ?”

De licht geïrriteerde stem is die van Jan De Wachter. Hij wacht duidelijk al een tijdje, want het is druk op deze 5 mei in de H. Magdalenakerk, tevens openingsdag van het Agora project. Hup, hup en de jongen is vertrokken. Met een schommel wel te verstaan , om enkele meter voor “ Humana “ neer te komen.

Groot dan. Zaterdag 7 juli was “ The Tiffin Girls’ School Choir and Strings “ uit Londen te gast, met werk van J.S.Bach, Händel, Pergolesi, Mendelssohn, Stainer en Warlock. Groot en groots.

EINDHOUTSE KUNSTENARES CREËERT HUMANA

“HUMANA” -Marleen Mertens- fotograaf Kristof Hoornaert/Sylvain De Bleeckere

Alle bezoekers hebben bij intrede in de H. Magdalenakerk eerst kennis gemaakt met “Humana”, het nieuwe geweven beeld dat textielkunstenaar Marleen Mertens creëerde voor Agora.

Ze stellen er vast dat het watervlak of symboolvlak waarin het handgeweven beeld zich bevindt 5x8 meter is, terwijl met zijn 195 cm “Humana” zelf iets meer dan levensgroot is, en haar kroon van blauwe kantdraden iets minder dan 50 cm hoog.

Sylvain De Bleeckere, al ruim 30 jaar lang tevens inspirator van de “Dag van de Religieuze film”

(die ieder jaar – telkens op krokusmaandag – plaatsvindt in het bioscoopcomplex Kinopolis te Hasselt) ziet het filmisch (een verwijzing naar de film “[PilgrImage](#)” van Kristof Hoornaert en Men(S)tis) en duidelijk lyrisch zo :

“Langs het pad van het fluide levenslicht gaat de pelgrim (lees de mens) door donkere plekken. Er zijn de kroon van “Humana” en de blauwige reflexie van haar gewaad. De donkerblauwe kleur van de hoofdkroon contrasteert met het witte gewaad.

De pelgrim ziet hoe vanuit de kroon van “Humana” blauwe draden door het witte kleed zijn geweven waarin zich in datzelfde blauw druppels hebben gevormd. Ze vertegenwoordigen de fijne stralen en druppels van het verdriet die in haar kroon zijn opgevangen. Ze vloeien door het kleed heen naar het zacht bewegende wateroppervlak. Hierdoor krijgt in het rechterbeeld (zie de kortfilm “PilgrImage”) het watervlak de ingetogen kleur van de blues, de naam van het diepe verdriet dat de mens in zich opslaat langs zijn levensweg. “

Sylvain De Bleeckere : *“Humana”, de nieuwe creatie van de Vlaamse textielkunstenaar, geeft aan de Griekse kariatide een nieuw leven. De handgeweven gestalte van “Humana” vertolkt de feminie kracht van de menselijke kwetsbaarheid. Haar aanwezigheid*

dialogeert met de open en ontvangende ruimte van het kerkgebouw. Ze verwelkomt en doet uitgeleide.”

Dit prachtig geheel van metaforen die alle naar de vloeibare samenleving verwijzen, refereert meteen eveneens naar het thema van de Triënnale, “de vloeibare stad Brugge 2018 “ (Liquid City).

Met uitzonderlijke technische virtuositeit en gereserveerde elegantie brengt Marleen Mertens een verfijnde en daardoor kwetsbare, kleurrijke hulde aan alle Humana’ s van deze wereld.

Marleen Mertens : *“ De houding van de kariatiden van het Erechtheion die de tempel ondersteunen, waren de inspiratiebron voor de figuur “Humana”. In de Griekse oudheid werd de vrouwfiguur als draagster van de tempel afgebeeld. Deze kariatiden droegen de zware last van de tempel, die gebouwd werd ter ere van de godin Athena. “*

Sylvain De Bleekere : *“ Door haar gestalte verwijst ze naar haar zes zusters, de [Kariatiden](#) van het Erechtheion op de Atheense Acropolis. Humana synthetiseert de twee, tegenstrijdige betekenissen van het overgeleverde beeldfenomeen kariatide.*

De Oud-Romeinse lezing ziet in de figuren de tot slaven gemaakte vrouwen van het Spartaanse stadje Karyae die voor eeuwig en altijd lasten op hun hoofd moeten dragen. De meer archeologische visie ziet ze als priesteressen van Karyae die tijdens het tempelfeest voor de godinnen Artemis en Athena de heilige voorwerpen op hun hoofd in manden of schotels naar de tempel brengen. Humana absorbeert beide, tegenstrijdige zienswijzen. In het kader van de installatie in het kerkgebouw krijgt Humana een priesterlijke verschijning, terwijl ze in haar schaal het verdriet van de vrouwelijke mensheid meedraagt.”

Marleen Mertens : *“ Mijn werk is niet gekend bij het grote publiek. Ik werk reeds geruime tijd als kunstenaar, maar begaf me meestal in de designwereld. Ik voelde aan dat mijn weefsels een verhaal wilden vertellen en het niet enkel gaat om gebruiksvoorwerpen.”*

De tweede stapsteen van het Agora project is duidelijk het weefsel, een levendige metafoor voor een verweven samenleving.

De derde stapsteen is zowat de sluitsteen. Zoals reeds vroeger aangetoond gaat feminien hier over de kunst van het zorgzaam omgaan met alles wat kwetsbaar is.

TEDERE JAN DE WACHTER

“MADONNA VAN DE TEDERHEID”-Jan De Wachter- fotograaf Jef Van Eynde

Op beide themata komen we nog terug, want was de alfa het handgeweven beeld “Humana” van Marleen Mertens, dan is de omega “de Madonna van de tederheid” van Jan De Wachter.

Zo veroverd Jan de Wachter moeiteloos de aandacht van het publiek. In de H.Magdalenakerk dragen zowel een belevings-als beeldpad de signatuur Jan De Wachter. Hier vragen de tekening “Madonna en de slapende geliefde” , het doek “Verlatenheid” , de beelden “Solus” en “De Traan”, het tapijt “Liefdeslabyrint-Allegorie van het leven” en een botscan “Ecce Homo” onze aandacht. Zelf lijkt Jan De Wachter door “ Dame Fortuna” geregeld in de steek gelaten. Verwijzend naar “De schreeuw” (Edvard Munch) lijkt het opmerkelijke werk van deze kunstenaar één lange schreeuw om aandacht en geborgenheid.

In “De Traan” -van opvallend groot formaat- lijkt de kunstenaar af te willen rekenen met alle verdriet en pijn die deze wereld ons kan aandoen. Voor hem is het genoeg geweest.

Enkel een oceaan van liefde kan soelaas brengen.

In het tapijt "Liedeslabyrint-Allegorie van het leven" - en we citeren hier liefst de prachtige appreciatie van Sylvain De Bleeckere – " *...verblijft de Pelgrim met zijn twee voeten op de grond even 'in het midden' van zijn levensweg.*

*Op het tapijt staat de zin : **Nel mezzo del cammin di nostra vita***

*(In het midden van de weg van ons leven). Met dit vers opent Dantes **Divina Comedia**. Het roept de levensbeschouwelijke kracht van de mens op die hij ervaart telkens wanneer hij, vrijwillig of daartoe door de omstandigheden gedwongen, even halt houdt langs zijn levensweg en daar dan een korte of lange mentale pelgrimage maakt."*

Diep in zijn hart is wellicht ook bij Jan De Wachter een verborgen (of opgeborgen ?) plekje vol liefde en tederheid aanwezig, die tot uitbarsting komt in zijn schilderij " De Madonna van de Tederheid" . Ook dit kunstwerk -naar de beroemde icoon uit de Russisch-orthodoxe christenheid- is verborgen in een te ontdekken kapel. Het schilderij nodigt a.h.w. iedere individuele bezoeker uit zelf het gelaat van de Madonna vorm en een ziel te geven via een eigentijdse versie van...je eigen moeder ? Je hoort er ook via soundscape een in het Russisch gebeden Mariagebed met de stem van de Russische componist Alexander Kneifel, waarvan de Nederlandse tekst de volgende is :

" Heilige Maria, vol van tedere toewijding. Gedenk dat nooit iemand tevergeefs tot U zijn toevlucht nam, Uw hulp inriep, om Uw bijstand verzocht. Vervuld van dat vertrouwen in U kom ik tot U, sta ik smekend voor Uw voeten. O Moeder van het vleesgeworden Woord, versmaad mijn gebeden niet, aanhoor mijn smeken en wees mij genadig. Amen.

Citeren we nog dat het schilderij een sokkel kreeg van jute, de stof die ook letterlijk verweven was met het dagdagelijkse leven van de onderste lagen van de maatschappij in de voorbije eeuwen.

Het Agora project, dat op 5 mei 2018 opende onder grote belangstelling, kreeg tot op heden niet de verhoopde echo van de Nederlandstalige pers. Toch blijven inspirator Sylvain De Bleeckere en Yot in deze baanbrekend werk verrichten en naarstig verder aan de weg timmeren door het kerkgebouw op de voorgrond te poneren als een unieke publieke plaats. *"Zo blijft de kerk een kerk, maar krijgt ze wel een nieuwe functie : 'een plek die beweegt' maar in die beweging wel een richting van verdieping aangeeft, als een baken in een onvoorspelbare toekomst. Die richting is ook een richting van verbinding en ontmoeting tussen mensen, verbinding ook met het mysterie van het leven zelf."* (Sylvain De Bleeckere)

Dient het nog gezegd dat de "Triënnale Brugge 2018" het Agora project erkende en er het logo " Inspired by Triënnale Brugge 2018 " aan toekende.

In dankbare herinnering herdacht de Brugse kerkgemeenschap ook priester Patrick Perquy (leraar, romanist, bijbelkenner, cinefiel en medewerker van Yot) als belangrijke schakel in het Agora project. Patrick Perquy -nog aanwezig bij de opening ervan op 5 mei l.l.- overleed twee weken later. Op zijn wens ging de afscheidsviering door in de H.Magdalenakerk en werd zijn as geplaatst bij het symbolisch watervlak in de kerk.

Het Agora project wil een voorbeeld zijn voor andere parochies, om de plaats van het kerkgebouw te herwaarderen. In een publicatie zal het Agora project met tekst van Sylvain

De Bleeckere en foto's van kunstfotograaf Jef Van Eynde aangeboden worden aan alle Vlaamse parochies (die dat wensen) .

Reeds meer dan 50.000 bezoekers bezochten deze Agora.

Wie graag meer wil weten over dit project, kan terecht bij volgende websites :

Organisatie :

www.menstis.be

www.yot.be

Deelnemende kunstenaars :

www.marleen-mertens.be

www.jandewachter.be

schrijver : Jef Van Bergen